

Одеський національний університет імені І.І.Мечникова

Д/р
15519

Факультет романо-германської філології

Кафедра граматики англійської мови

Д и п л о м н а р о б о т а

бакалавра

(с.о.)

на тему: «Особливості використання модальних дієслів в
Шотландському варіанті англійської мови»

«Aspect of Modal Verbs Usage in Scottish English»

Виконала: студентка денної форми навчання

напряму підготовки 6.020303 Філологія

Кравець Віталій Павлович

Керівник к.філол.н., ст. викл. Карпенко М.Ю.

Рецензент к.філол.н., доц. Кравченко Н.О.

Рекомендовано до захисту:

протокол засідання кафедри

№ 14 від 15.05.2017 р.

Захищено на засіданні ЕК № 2

протокол № 4 (від 20.06.17)

Оцінка 8 з 10 (с.о.)

(за національною шкалою, шкалою ECTS, бали)

Завідувач кафедри

Карпенко О.Ю.

(підпис)

Голова ЕК

(підпис)

Колегаєва І.М.

Одеса – 2017

429517

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. Теоритичні засади варіативності англійської мови та особливості її шотландського варіанту англійської мови.....	5
1.1. Варіативність мови	5
1.2. Різновиди англійської мови.	8
1.3. Історія мовного розвитку Шотландської англійської.....	11
1.4 Особливості Шотландського варіанту англійської мов.....	15
1.4.1 Фонетичні особливості.....	15
1.4.2Лексичні особливості.....	19
РОЗДІЛ 2. Модальність та категорія модальності. Експериментальні дослідження особливостей шотландського варіанту англійської мови.....	25
2.1 Поняття модальності. Категорія модальності.....	25
2.2. Характеристика модальних дієслів.....	30
2.3. Особливості вживання модальних дієслів в шотландському варіанті англійської мови.....	35
2.4.Частотність вживання модальних дієслів.....	37
ВИСНОВКИ.....	43
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	45

ВСТУП

Тема дослідження модальних дієслів і модальності була цікава науковцям ще з давніх часів і являється актуальною й до тепер, адже модальні дієслова являють собою не тільки граматичні конструкції, а й виражають ставлення мовця до того, про що він говорить.

Об'єктом дослідження даної роботи є основні лексико-граматичні засоби її вираження категорії модальності в регіональних варіантах англійської мови. **Предметом** дослідження є семантичні і функціональні особливості модальних дієслів в шотландському варіанті англійської мови.

Метою даної роботи є комплексне лінгвістичне дослідження функціонування модальних дієслів в шотландському варіанті англійської мови.

Для досягнення даної мети потрібно вирішити такі конкретні **завдання**:

- виявити лексико-граматичні засоби вираження модальності;
- проаналізувати функціонування модальних дієслів в розмовному шотландському варіанті та в літературному британському варіантах англійської мови;
- встановити можливі варіанти і ситуації використання основних засобів вираження досліджуваного виду модальності;
- зробити статистичний аналіз досліджуваних модальних дієслів;

Дослідження використання модальних дієслів в шотландському варіанті англійської мови є **актуальним тому**, що внаслідок боротьби Шотландії за незалежність, виникає інтерес до мови, на якій говорять на цій території Британії, адже вона помітно відрізняється від літературного британського варіанту англійської мови, в якій модальні дієслова є екстенсивно дослідженими, але дана тема є мало дослідженою в шотландському варіанті англійської мови.

Матеріалом послужили субтитри серіалів “*Sherlock Holmes*”, загальним обсягом 45 500 слів, “*Burnistoun*”, загальним обсягом 34 000 слів, та “*Gragory’s girl*”, загальним обсягом 14 000 слів.

Теоритичною базою дослідження послужили праці Л. П. Мільрудової, А. С. Карамінової, Ю. А. Самойлової, Курченко Л. А, А.Д. Швейцер.

У роботі використаний комплекс **методів** і прийомів аналізу фактичного матеріалу відповідно до поставленої мети і завдань роботи. До числа методів дослідження, які використовуються в роботі, відносяться такі загальнонаукові методи, як аналіз, синтез, таксономічний та описовий. В роботі використовувалися також і статистичні прийоми функціонально-семантичного аналізу. Також був використаний порівняльно-історичний метод, за допомогою якого було здійснено реконструкцію походження генеологічно споріднених варіантів англійської мови та визначено відмінності у даних регіональних варіантах англійської мови.

Дипломна робота складається зі вступу, змісту, двох розділів, загальних висновків, списку використаної літератури.

У **першому** розділі проаналізовано регіональні різновиди англійської мови, дано загальні відомості про історію та розвиток Шотландії та про особливості шотландського варіанту англійської мови.

У **другому** розділі було розглянуто категорію модальності та модальні дієслова. Було виявлено особливості використання модальних дієслів шотландського варіанту англійської мови і порівняно їх з літературним варіантом англійської мови. Проведення статистичних даних виявило деякі відмінності та особливості двох варіантів англійської мови.

Обсяг тексту диплому складає 39 сторінок, загальний обсяг праці разом з бібліографією становить 50 сторінок. Список використаної наукової літератури складається з 55 позицій, серед яких 33 – іноземними мовами. Для ілюстрації положень роботи наведено 6 таблиць і 3 кругових діаграми.

Висновки

Розповсюдження англійської мови в країнах, які були колонізовані Великобританією, з однієї сторони переживають процес локалізації, а з іншої глобалізації. В зв'язку із цим виникає питання про розподіл різних форм англійської мови, які існують в світі. Під поняттям варіант у цьому випадку розглядають різні варіанти англійської мови. Це літературний кодифікований варіант (американський і британський варіанти), глобальний (мова міжнародного спілкування, що використовується в якості лінгва франка, тобто та мова, яка використовується для спілкування в міжетнічному середовищі) і мову, що вивчається в школі.

В ході теоретичного дослідження модальних дієслів, було визначено, що в англійській мові існують лексичні та граматичні засоби вираження модальності. Граматичними є такі модальні дієслова, як: *must, should, ought, will/would, can/could, may/might, need*. При цьому дані дієслова послаблюють своє первісне значення бажаності, повинності, необхідності і т.д. і передають тільки ставлення мовця до змісту припущення в цілому. Модальні дієслова передають різні відтінки модальності, починаючи з припущення, що межує з упевненістю і закінчуючи припущенням, в якому мовець не впевнений.

При порівнянні стандартного британського варіанту англійської мови з шотландським варіантом, були визначені такі особливості шотландського варіанту, як: наявність подвійних та потрійних конструкцій модальних дієслів. Така особливість є найбільш очевидною відмінністю від стандартного варіанту англійської мови, адже в Шотландії вживають не тільки подвійні, а й потрійні конструкції. Цікавим є те, що схожі конструкції вживаються не тільки в Шотландії, а й і в південних штатах США. Було виявлено, що таке явище, як подвійні та потрійні конструкції використовується жителями Шотландії не часто і частіше всього його можна почути серед жителів сільської місцевості. Тому той факт, що це явище являється мало досліджуваним пояснюється низьким ступенем розповсюдження цього феномену.

Також нами, на основі даних був проведений аналіз частотності використання модальних дієслів в літературній англійській мові, розмовній англійській мові та в розмовному шотландському англійському. Було виявлено, що ще однією особливістю шотландського варіанту англійської мови є те, що деякі модальні дієслова використовуються на багато рідше, ніж в британському варіанті. Так, такі модальні дієслова, як *may* та *ought to* або використовуються дуже рідко, або взагалі не використовуються в скотс. Також, модальне дієслово *must*, частотність використання якого являється доволі високою в британському варіанті, в шотландському використовується в чотири рази рідше. Спостерігається, також, велика відмінність в частоті використання такого модального дієслова, як *could*, яке використовується в шотландському варіанті в два рази рідше, ніж в британському.

Методом суцільної вибірки нами було підраховано, що субтитрах серіалу “*Sherlock Holmes*”, які складаються із 45 500 слів, модальні дієслова було використано в 266 випадках, тобто на десять тисяч випадків використовується 5,8 модальне дієслово, а в шотландському молодіжному серіалі “*Burningstoun*”, на 34 000 слів було використано 221 модальне дієслово, тобто 6,5 модальних дієслів на 10 000 слів. Таким чином, проаналізувавши частотність вживання модальних дієслів, було визначено, що жителі Шотландії вживають модальні дієслова на 11% частіше, ніж в стандартному британському варіанті. Були виявлені такі особливості в вживанні модальних дієслів, як *oughta*, *coud*, *canna*, *mist*.

Унаслідок проведених досліджень було зафіксовано вагомі відмінності між стандартним британським варіантом англійської мови та шотландським варіантом. Нами також було виявлено, що найбільшу кількість становлять фонетичні та граматичні відмінності.

Перспективним видається подальше дослідження граматичних, фонетичних та морфологічних особливостей шотландського варіанту англійської мови. У подальших дослідженнях планується дослідити інші особливості шотландського варіанту англійської мови.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Антипина Н. А. Составные синтаксические "модальный глагол + инфинитив" и модальные конструкции в структуре предложений современного английского языка: Дис. .канд. филол. наук /Ленингр. гос. ун-т-Л., 1974. – 171 с.
2. Бархударов Л. С. Грамматика английского языка / Л. С. Бархударов, Д. А. Штелинг. – М.: «Высшая школа», 1993. – 450 с.
3. Блох М. Я. Теоретическая грамматика английского языка / М. Я. Блох. - М.: Учебник. Для студентов филол. фак. ун-тов и фак. англ. яз. педвузов: Высш. школа, 1983. – 383 с.
4. Гальперин И. Р. Текст как объект лингвистического исследования / И. Р. Гальперин. – М.: «Высшая школа», 1981. – 240 с.
5. Гухман М. М. Готский язык / М. М. Гухман. - М.: «Высшая школа», 1998. – 345 с.
6. Ермолаева Л. С. Очерки по сопоставительной грамматике германских языков: Учеб. пособие для студентов и факультетов ин. яз. – М.: Высшая школа, 1987. С. 53-73
7. Жигадло В. Н. Современный английский язык / В. Н. Жигадло, И. П. Иванова, Л. Л. – М.: « АСТ», 1956. – 278 с.
8. Зайнуллин М. В. Модальность как функционально-семантическая категория. / М. В. Зайнуллин. – Саратов : «Слово», 1986. – 560 с.
9. Иванова И. П. История английского языка / И. П. Иванова. – СПб: «Феникс», 1999. – 670с.
- 10.Иванова И. П., Бурлакова В. В., Почепцов Г. Г. Теоретическая грамматика современного английского языка: Учебник / И. П. Иванова, В. В. Бурлакова, Г. Г. Почепцов. – М.: «Высшая школа»,1981. – 320с.
- 11.Ильиш Б. А. История английского языка / Б. А. Ильиш. – СПб: «Экс», 1968. – 355с.

12. Качалова К. Н., Израилевич Е.Е. Практическая грамматика английского языка / К. Н. Качалова, Е. Е. Израилевич. – М.: Издательство "Юнвес", 1998. – 340 с.
13. Кожемякина В. А. Словарь социолингвистических терминов / В. А. Кожемякина, Н. Г. Колесник, Т. Б. Крючкова. – М.: Ин-т языкознания РАН, 2006. – 312 с.
14. Кристал. Д. Английский язык как глобальный / Д. Кристал. – М.: Весь мир, 2001. – 238 с.
15. Курченкова Е. А. Английский язык в Индии: история и актуальные проблемы // Мир науки, культуры, образования, 2012. – №1. С. 388 – 192.
16. Павленко А. Е. Региональный язык и его статус / А . Е. Павленко. – СПб.: Наука, 2003. – 243 с.
17. Рецкер Я. И. Теория перевода и переводческая практика / Я. И. Рецкер. – М.: Весь мир, 1974. – 238 с.
18. Самойлова, Ю. А. Двойные и тройные сочетания модальных глаголов в языке равнинной Шотландии // Известия Российского государственного педагогического университета им. А. И. Герцена, 2008. — № 73 (1). — С.401–404
19. Семенец О. В. Социальный контекст и языковое развитие: Территориальная и социальная дифференциация английского языка в развивающихся странах / О. В. Семенец. – Киев: Вища школа, 1985. – 175 с.
20. Смирницкий А. И. Древнеанглийский язык / А. И. Смирницкий. – М.: «Высшая школа», 1998. – 670 с.
21. Соловьева Л. Н. Древние германцы и их языки. Введение в германскую филологию / Л. Н. Соловьева. – М.: АСТ, 1980. – 560 с.
22. Сторожева А. А. Фонетические и грамматические особенности шотландского диалекта // Молодой ученый. — 2015. — №10.
23. Aitken A. J. How to pronounce older Scots. Some specimen transcriptions / A. J. Aitken. – Glasgow : Univ. of Glasgow Press, 1977. – 247 p.

24. Aitken A. J. Languages of Scotland / A. J. Aitken, T. McArthur. – London : W. and R. Chambers, 2006. – 160 p.
25. Argyle M. Social Interaction / M. Argyle . – London : Methuen, 2009. – 471 p.
26. Bailey R. W. Images of English: A cultural history of the language / R. W. Bailey . – Michigan : MUP, 1993. – 344 p.
27. Baugh A. C., Cable T. A history of the English language / A. C. Baugh, T. Cable. – London : Routledge, 1993. – 444 p.
28. Bernstein C. Grammatical features of southern speech: yall, might could, and fixin to // English in the Southern United States (Studies in English Language), ed. by S. J. Nagle, S. L. Sanders. Cambridge University Press, 2003. – 780 p. 110.
29. Brown K. Double modals in Hawick Scots. Dialects of English Studies in grammatical variation. Ed. By P. Trudgill and J. K. Chambers. London : N.B., 1991. P. 74-76.
30. Chambers J. K., Trudgill P. Dialectology / J. K. Chambers. – Cambridge : Cambridge University Press, 1998. – 201 p.
31. Coulmas F. Sociolinguistics. The study of speaker's choices / F. Coulmas. – Cambridge : Cambridge University Press, 2004. – 193 p.
32. Crystal D. A dictionary of linguistics and phonetics / D. Crystal . – Oxford : WileyBlackwell, 2008. – 560 p.
33. Downes W. Language and society / W. Downes. – Cambridge : Cambridge University Press, 1998. – 503 p.
34. Fabricius A. T-glottalling between stigma and prestige: a sociolinguistic study of modern RP : Unpublished PhD thesis / A. Fabricius. – Copenhagen Business School, 2000. – 156 p.
35. Fennel B. Historical and contemporary distribution of double modals in English // Focus on the USA. Philadelphia: Benjamins, 1996. – 270 p.
36. Foulkes P., Urban voices. Accent studies in the British Isles / P. Foulkes, G. Docherty. – London : Arnold, 1999. – 179 p.

37. Geddes A. Three Scottish Poems // A language suppressed. The Pronunciation of the Scots Language. – Edinburgh : Donald, 1995. – 278 p.
38. Görlach, M. Englishes: Studies in Varieties of English around the World. 1984-1988. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamin's Publishing Company, 1991 – 211p.
39. Jakobsen J. An Etymological Dictionary of the Norn language in Shetland / J. Jakobsen. – Lerwick : Shetland Folk Society, 1985. – 217 p.
40. Jones C. The Edinburgh history of the Scots language / C. Jones. – Edinburgh: Edinburgh University Press, 1997. – 690 p.
41. Kyto M. Variation and Diachrony with early American English in Focus: Studies on CAN/MAY and SHALL/WILL / M. Kyto. – New York : „ Word“, 1991. P. 145-148.
42. Labov W. Language in the Inner City / W. Labov. – Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 1972. P. 95-97.
43. Lewis C. S. Chronicles of Narnia. The Lion, The Witch and the Wardrobe / C. S. Lewis. – London : Diamond Books, 2010. – 220 p.
44. Macaulay R. K. S. Locating Dialect in Discourse: The Language of Honest Men and Bonny Lasses in Ayr. – Oxford : Oxford University Press. – 1991. P. 228-231.
45. McIntosh A. Introduction to a survey of Scottish Dialects / A. McIntosh . – Edinburgh : Thomas Nelson, 2006. – 122 p.
46. McLaughlin J. C. Aspects of the History of English / J. C. 46. McLaughlin. – 1970. P. 264-265.
47. Miller J. The Grammar of Scottish English // Real English: the Grammar of English Dialects in the British Isles. Part I. London : “N.B”/ Ed. By J. Milroy, 1993. – 470 p.
48. Mishoe M., Montgomery M. The pragmatics of multiple modal variation in North and South Carolina / M. Mishoe, M. Montgomery, 1994. – N.Y. : “Inspiration”. – 250 p.

49. Murray J. A. The dialect of the southern counties of Scotland / J. A. Murray, 1873. – London: Philological Society. – 456 p.
50. Robinson M. Scottish National Dictionary. The Concise Scots Dictionary / M. Robinson. – Edinburgh : Polygon, 1999. – 819 p.
51. Rogers H. The sounds of language: An introduction to phonetics / H. Rogers. – London : Pearson Education Limited, 2012. – 336 p.
52. Schreier D. Consonant Change in English Worldwide: Synchrony Meets Diachrony / D. Schreier. – Hampshire : Palgrave Macmillan, 2005. – 248 p.
53. The Scottish National Dictionary (SND). Designed partly on regional lines and partly on historical principles and containing all the Scottish words known to be in use or to have been in use since c.1700. Ed. by W. Grant, M.A. Edinburgh, the Scottish national dictionary association. Vol. 1-10. 1936-1975.
54. Trudgill P. Studies in grammatical Variation // Dialects of England / P. Trudgill . – Oxford : Blackwell, 1991. – 145 p.
55. Trudgill P. The dialects of England / P. Trudgill. – Oxford : Wiley-Blackwell, 2000. – 168 p.

Summary

The present paper is a contribution to a modern branch of linguistics – the theory of grammar in the process of communication. The particular subject of our research is aspect of modal verbs usage in modern English.

Comparing the classic British English with Scottish variant of English language, there were founded such features of Scottish English, as the presence of double and triple structures of modal verbs. This feature is the brightest difference between the classic version of the English language and Scottish. The examples of such phenomenon are:

1. We might can go up there next Saturday.
2. You might oughta go home and sleep it off.
3. The thing here I might should turn over to Ann.

triple structures:

8. He might used to could do it .
9. He would might be able to do it for you in future.

It is also interesting that such structures are used not only in Scotland but also in the southern US states. It was found that this phenomenon is used in most cases by people who live in the countryside of Scotland.

Although, we carried out a review of the frequency of usage of modal verbs in the classic and Scottish variants of English language, which was based on the subtitles of classic British serial "Sherlock Holmes" and Scottish serial "Burnistoun" .

It was found that another peculiarity of Scottish English is that some modal verbs are used in classical English quite more rarely, than in Scottish. Thus, such modal verbs as '*may*' and '*ought to*' are used rarely or never used in Scotts. Also, modal verb '*must*' is widely used in classic English, but is 4 times less frequently used in Scotts.

There is also big difference in the frequency of usage of such modal verb, as '*could*', which is used in the Scottish variants is two times less often than in the classic variant.

Using continuous sampling method we counted, that in the subtitles of serial "Sherlock Holmes", which consists of 45 500 words, modal verbs are used in 266 cases, and in the Scottish youth serial "Burningtoun" , 34 000 words are used 221 modal verbs. Thus, analyzing the frequency of use of modal verbs, it was determined that the people, that live in Scotland use modal verbs eleven percent rear, as Britons.

As a result of the studies were observed significant differences between standard British English and Scottish. We also found that the most prominent are phonetic and grammatical differences.

Further studding of grammatical, phonetic and morphological features of Scottish English seems to be advanced. It is planned in further research to investigate other features of Scottish English.